

Briseles I bis regula – pagaidu pasākumi, atzīšana un izpilde – un Eiropas izpildes rīkojums¹

Profesors Etjēns Pato (*Etienne Pataut*), Parīzes Universitāte I (Sorbonna)

Kāzusa analīze

Info, datoruzņēmums ar statūtos noteikto atrašanās vietu Varšavā, noslēdz līgumu ar *Auditur*, kura statūtos noteiktā atrašanās vieta ir Hamburga. Saskaņā ar līgumu *Info* ir jāizstrādā noteikta grāmatvedības programmatūra *Auditur* un jāinstalē tā *Auditur* datoros. Līgumā ir vienošanās par tiesas izvēli, saskaņā ar kuru tā ir Hamburgas tiesa.

Kad pēc pāris mēnešiem tiek veikti pirmie testi, izrādās, ka programmatūra pienācīgi nedarbojas. *Info* uzskata, ka *Auditur* dotās specifikācijas bijušas neskaidras un tādējādi radījušas nevajadzīgu kavēšanos. *Auditur* ir neapmierināts ar līguma rezultātu, atsakās maksāt un vēlas lauzt līgumu. *Auditur* uzsāk procesu Hamburgas tiesās. Pirmās instances tiesa Hamburgā nosūta pavēsti, bet norāda nepareizu adresi un *Info* šo dokumentu tā arī nesaņem. *Info* neierodas tiesā, un 2018. gada janvārī Vācijā tiek pasludināts aizmugurisks spriedums. Spriedums tomēr tiek nosūtīts uz pareizo adresi. Ar spriedumu nolemts izbeigt līgumu un noteikts, ka *Info* jāatlīdzina *Auditur* zaudējumi.

Info iebilst par sprieduma izpildi, norādot, ka (i) nav zinājis par procesu; (ii) spriedums ir neobjektīvs par labu prasītājam; un (iii) spriedums pārkāpj *Info* intelektuālā īpašuma tiesības, ieskaitot [Direktīvas 2009/24/EK \(2009. gada 23. aprīlis\) par datorprogrammu tiesisko aizsardzību](#) pārkāpumu.

Auditur cenšas panākt sprieduma izpildi Polijā.

Jautājumi

1. Vācijas spriedums ir izpildāms, piemērojot Briseles I bis regulu vai Eiropas izpildes rīkojuma regulu?
2. Kāda procedūra būtu jāizmanto, lai
 - a. izpildītu spriedumu Polijā?
 - b. atteiktu sprieduma izpildi Polijā?

Uzdevumi

- a. Izmantojot e-justīcijas portālu, atrodi atbilstošo veidlapu, kas jāaizpilda izcelsmes valstī.
- b. Izmantojot e-justīcijas portālu, noskaidrojiet kompetento tiesu, kurā lūgt sprieduma izpildes atteikumu jūsu dalībvalstī.

3. Ja *Info* vēlas lūgt izpildes atteikumu Polijā, apspriediet izvirzītos argumentus.
 - a. Vai izpildi ietekmē tas, ka nav izsniegta pavēste?

¹ Izstrādāts projekta “Eiropas pārrobežu procedūru labāka piemerošana: Eiropas tiesu darbinieku juridiskās un valodas mācības” ietvaros, Granta līguma numurs: 806998.

- b. Vai izpildi ietekmē arguments, ka spriedums ir neobjektīvs par labu prasītājam?
- c. Vai izpildi ietekmē varbūtējais ES tiesību pārkāpums?

4. Pieņemot, ka laikā, kad Vācijā noritēja process, *Auditur* cēla prasību Varšavā, lai panāktu *Info* aktīvu pagaidu apķīlāšanu Polijā.

- a. Vai Polijas tiesām ir jurisdikcija, lai lemtu par aktīvu apķīlāšanu?
- b. Vai Polijas tiesām ir jurisdikcija, lai izskatītu lietu pēc būtības?

5. Pieņemot, ka pēc garas tiesvedības *Info* un *Auditur* nolemj noslēgt izlīgumu. Izlīgums tiek sastādīts publiska akta veidā pie notāra Vācijā. Izlīgumā *Info* piekrīt maksāt 10 000 EUR *Auditur*. Tomēr vēlāk *Info* atsakās maksāt.

- a. Vai šo izlīgumu var izpildīt Polijā, piemērojot Briseles I bis regulu? Aprakstiet procedūru, kas jāievēro *Auditur*.
- b. Vai šo izlīgumu var izpildīt, piemērojot Eiropas izpildes rīkojuma regulu? Aprakstiet procedūru, kas jāievēro *Auditur*.

Uzdevums

Atrodiet e-justīcijas portālā atbilstošās veidlapas publiska akta, tiesas izlīguma vai sprieduma izpildei Briseles I bis regulas vai Eiropas izpildes rīkojuma procedūrā.

Metodoloģiski ieteikumi

Mācību mērķi:

- Iepazīstiniet dalībniekus ar regulu piemērošanas tvērumu.
- Izskaidrojiet galvenos regulām noteiktos mērķus.
- Izskaidrojiet dažādos noteikumus par jurisdikciju darbību.
- Izskaidrojiet vairāku tiesvedību potenciālās grūtības.
- Izskaidrojiet nolēmumu brīvo kustību.
- Iedrošiniet dalībniekus nebaidīties piemērot Eiropas instrumentus.
- Iepazīstiniet dalībniekus ar dažiem svarīgākajiem lēmumiem no atbilstošās ES tiesu prakses.

Nacionālajā seminārā dalībniekiem vajadzētu nodrošināt atsauces uz attiecīgajām publikācijām, kas pieejamas to dzimtajā valodā, kā arī attiecīgo tiesu praksi.

Metodoloģija

Kā vienmēr, saskaroties ar pārrobežu elementu, šādi soļi palīdzēs atrast pareizos piemērojamus nosacījumus:

1. solis: Noskaidrojiet attiecīgo tiesību jomu.
2. solis. Apsveriet, kurš privāto starptautisko tiesību aspekts ir attiecināms.
3. solis. Atrodiet attiecīgos ES un starptautisko tiesību avotus.
4. solis. Pārbaudiet attiecīgo ES un starptautisko instrumentu materiāltiesisko, ģeogrāfisko un temporālo tvērumu; gadījumā, ja attiecināms vairāk nekā viens instruments, pārbaudiet to savstarpējo saistību.
5. solis. Atrodiet pareizās piemērojamās normas .

Lūdzu, ņemiet vērā, ka tad, ja pārrobežu lietā nav piemērojams neviens ES, starptautisks vai divpusējs instruments, ir jāapsver attiecīgās valsts starptautiskās privātās tiesības.

Piedāvātie risinājumi

1. Vai Vācijas spriedumu var izpildīt, piemērojot Briseles I bis regulu vai Eiropas izpildes rīkojuma regulu?

[Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 21. aprīļa regula \(EK\) Nr. 805/ 2004, ar ko izveido Eiropas izpildes rīkojumu neapstrīdētiem prasījumiem](#) ievieša jaunu starpvalstu izpildes procedūru.

Šīs regulas mērķis ir sekmēt spriedumu brīvu apriti, ieviešot noteiktus minimālus standartus (1. pants). Eiropas izpildes rīkojums ir vienkārša procedūra, kuru piemēro neapstrīdētās pārrobežu prasībās. Ir svarīgi, lai spriedumu varētu izpildīt bez vajadzības uzsākt jebkādas tiesas starpprocesus izpildes dalībvalstī pirms atzīšanas un izpildes.

Eiropas izpildes rīkojums neatceļ Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 12. decembra Regulu (ES) Nr. 1215/2012 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (Briseles I bis regulu). Tā rezultātā šobrīd līdzās pastāv divi instrumenti. Eiropas izpildes rīkojuma princips ir spriedumu (un autentisku instrumentu) savstarpēja atzīšana dalībvalstīs. Tiesnesis, kas dalībvalstī pasludina spriedumu, apliecina, ka tas ir Eiropas izpildes rīkojums un tādējādi padara to izpildāmu visā ES teritorijā.

Ir jāievēro šādas prasības:

Šī regula, tāpat kā Briseles I bis regula, attiecas uz civillietām un komercietām (2. pants), un šis termins ir interpretējams autonomi. Regula par Eiropas izpildes rīkojumu neattiecas uz nodokļu, muitas vai administratīvām lietām vai valsts atbildību par darbību vai bezdarbību, īstenojot valsts varu.

Regula attiecas tikai uz “neapstrīdētiem prasījumiem” (skat. tālāk sīkāku skaidrojumu).

Visbeidzot, lai atbilstu prasībām, kas noteiktas apstiprināšanai par Eiropas izpildes rīkojumu, nolēmumam jāatbilst 6. pantā noteiktajiem kumulatīvajiem nosacījumiem:

- nolēmumam (spriedumam, izlīgumam tiesā un publiskam aktam) jābūt izpildāmam izcelsmes dalībvalstī;
- nolēmumam jāatbilst Briseles I bis regulā noteiktajiem jurisdikcijas noteikumiem;
- procedūrai jāatbilst III nodaļā noteiktajiem minimālajiem standartiem.

“Neapstrīdēts prasījums” ir sarežģīts jēdziens. Definīcija dota regulas 3. panta 1. daļā. Piemēram, prasījumu uzskata par neapstrīdētu, ja parādnieks ir tam skaidri piekritis vai nekad nav iebildis pret to.

Prasījumu uzskata par neapstrīdētu, ja:

- parādnieks ir tam skaidri piekritis, atzīdams vai piekrīzdams tiesas apstiprinātam vai tiesvedības rezultātā panāktam un tiesā noslēgtam izlīgumam; vai
- parādnieks tiesas procesa gaitā to nekad nav apstrīdējis; vai
- parādnieks nav ieradies vai bijis pārstāvēts, izskatot prasījumu tiesā, kaut arī sākotnēji tiesas procesa gaitā ir apstrīdējis prasījumu; vai

- parādnieks ir to konkrēti atzinis publiskā aktā.

Konkrētajā lietā ir taisīts aizmugurisks spriedums, proti, prasījums bijis neapstrīdēts. Tas, ka *Info* apstrīdēja prasījumu pirms tiesvedības uzsākšanas, nav būtiski.

Tomēr netika ievēroti minimālie procesuālie standarti attiecībā uz neapstrīdētu prasījumu procedūrām: saskaņā ar 13. un 14. pantu ir jānodrošina atbilstība noteiktiem minimāliem standartiem, piegādājot dokumentu, ar ko celta prasība.

Saskaņā ar 12. apsvērumu “[b]ūtu jāievieš minimālas normas tiesu procesos, kuru gaitā pieņem spriedumu, lai nodrošinātu parādnieka informēšanu par tiesvedību, kas pret to uzsākta, ar prasībām, ka tam aktīvi jāpiedalās procesā, lai apstrīdētu prasījumu, un par sekām, kas iestājas, ja tas nav to darījis, paredzot informēšanai termiņu un veidu, kas ir pietiekams, lai tas varētu parūpēties par savu aizstāvību.”

Mūsu gadījumā dokumentā bija minēta nepareiza adrese, tāpēc *Info* šo dokumentu nesaņēma. Tāpēc aizmugurisko spriedumu nevar atzīt par Eiropas izpildes rīkojumu.

Piezīme: Pat ja kreditors gribētu panākt Vācijas sprieduma par izmaksu piedziņu izpildi, Eiropas izpildes rīkojuma regulu nevar izmantot.

EST norādījusi, ka regulas 4. panta (1) punkts un 7. pants jāinterpretē tādējādi, ka “par Eiropas izpildes rīkojumu nevar tikt apstiprināts tāds izpildāms lēmums par tiesāšanās izdevumu apmēru, kurš ir ietverts spriedumā, kas nav taisīts par neapstrīdētu prasījumu” (EST, 2017. gada 14. decembrī, C-66/17, *Chudas*).

Tāpēc Eiropas izpildes rīkojums *Info* neder.

Briseles I bis regula atļauj atzīt un izpildīt jebkuru dalībvalsts tiesas pasludinātu spriedumu citā dalībvalstī. Piemērošanas tvērums prasa, lai spriedums būtu pasludināts civillietās un komercietās (1. pants) un process uzsākts pēc 2015. gada 10. janvāra (66. pants). Pušu domicils vai pilsonība nav būtiski.

Briseles I bis regulas 2a. pants un 32. pants sniedz plašu jēdziena “spriedums” definīciju, nosakot, ka tas ir “jebkurš spriedums, ko pieņēmusi kādas dalībvalsts tiesa, neatkarīgi no sprieduma nosaukuma, tostarp dekrēts, rīkojums, lēmums vai izpildraksts, kā arī lēmums par izmaksu vai izdevumu noteikšanu, ko pieņem tiesas ierēdnis.”

Tāpēc Vācijas sprieduma izpildei piemērojami Briseles I bis regulas nosacījumi.

Piezīme: Atšķirība starp Eiropas izpildes rīkojumu un Briseles I bis regulas procedūru bija ļoti svarīga laikā, kad vēl pastāvēja eksekvatūras procedūra, proti, kad spēkā vēl bija Regula Nr. 44/2001 (Briseles I).

Tagad, kad eksekvatūras procedūra ir likvidēta, šī atšķirība vairs nav tik nozīmīga. Tomēr vēl joprojām saglabājusies tā atšķirība, ka saskaņā ar Briseles I bis regulu ir vairāk pamatu iebilst izpildei (skat. tālāk 2. jaut.).

2. Kāda procedūra būtu jāizmanto, lai

a) izpildītu spriedumu Polijā?

Briseles I bis regulas 36. pants paredz, ka vienā dalībvalstī pieņemtus spriedumus automātiski atzīst citās dalībvalstīs bez jebkādiem iepriekšējiem procesiem vai formāliem soļiem. Automātiskās atzīšanas princips (*ipso iure*) ir viens no Eiropas civilprocesa stūrakmeņiem. Dalībvalstī pieņemts spriedums, kas izpildāms minētajā dalībvalstī, ir izpildāms pārējās dalībvalstīs, neprasot izpildāmības deklarāciju (39. pants). Proti, Briseles I bis regula likvidēja “eksekvatūras” procedūru, kas bija iepriekšējā teksta versijā. Tāpēc *Auditur* Polijā nav jāizmanto nekāda īpaša procedūra. Vācu uzņēmums var vērsties vietējās izpildes institūcijās un ievērot Polijas izpildes procedūru.

Tomēr *Auditur* ir jāpierāda Vācijā iegūtā sprieduma autentiskums un izpildāmība (42. pants). Lai atvieglotu izpildi, ir izstrādāta parauga forma. Saskaņā ar 42. un 53. pantu pusei, kas cenšas panākt izpildi, jāiesniedz no izcelsmes tiesas iegūta apliecība, ka spriedums ir izpildāms, kurā ir arī izraksts no sprieduma, nepieciešamības gadījumā, attiecīgā informācija par piedzenamajiem tiesvedības izdevumiem un par procentu aprēķinu.

Šī apliecība, kas ir ļoti precīza, ir ietverta regulas I pielikumā.

Tāpēc, lai panāktu izpildi Polijā, *Auditur* jāpieprasa apliecība Vācijā.

b) iebilstu sprieduma izpildei Polijā?

Puse, pret kuru vērsta izpilde, var uzsākt procesu uzrunātajā dalībvalstī (46. pants). Tāpēc šajā situācijā *Info* var vērsties Polijas tiesās, pieprasot Vācijas sprieduma izpildes atteikumu.

Izpildes atteikuma pieteikumu var iesniegt tai tiesai, par kuru attiecīgā dalībvalsts ir paziņojusi Komisijai atbilstoši 75. panta (a) punktam kā par tiesu, kurai šāds iesniegums jāiesniedz (skat. uzdevumus, *infra*).

Uzdevumi:

a. *Izmantojot e-justīcijas portālu, atrodi atbilstošo veidlapu, kas jāiegūst izcelsmes valstī.*

Regula (ES) Nr. 1215/2012 paredz divas veidlapas: apliecība spriedumam un apliecība publiskam aktam/tiesas izlīgumam.

Veidlapas atrodamas šeit :

https://e-justice.europa.eu/content_judgments_in_civil_and_commercial_matters_forms-273-en.do

Šajā situācijā ir jāiegūst apliecība spriedumam. Konkrētā veidlapa atrodama šeit:

https://e-justice.europa.eu/dynForms.do?1557141740784&introMemberState=1&introTaxonomy=273&form4BC=jccm&subform4BC=dynform_br_a¤tPage=dynform_br_a_1&selectedFormPage=dynform_br_a_1_action&redirectPath=/jsp/dynforms/br/dynform_br_a_1_tile.jsp

b. *Izmantojot e-justīcijas portālu, noskaidrojiet kompetento tiesu, kurā iebilst par sprieduma izpildi jūsu dalībvalstī.*

Informācija par Eiropā pieejamajām tiesām atrodama ES e-justīcijas mājaslapā: https://e-justice.europa.eu/content_brussels_i_regulation_recast-350-en.do.

Uzklīkšķiniet uz valsts karoga, lai iegūtu pilnīgas norādes par pieejamajām tiesām.

Piemēram, Varšavā kompetentā tiesa būtu [“Sąd Okręgowy w Warszawie”](#).

3. Ja *Info* vēlas bloķēt izpildi Polijā, apspriediet izvirzītos argumentus.

Atzīšanas atteikšanas iemesli ir ļoti strikti definēti 45. un 46. pantā. Kā noteikts 45. pantā:

“Pēc jebkuras ieinteresētās puses pieteikuma sprieduma atzīšana tiek atteikta:

- (a) ja šāda atzīšana ir acīmredzami pretrunā uzrunātās dalībvalsts sabiedriskajai kārtībai;
- (b) aizmuguriska sprieduma gadījumā – ja atbildētājam netika laikus izsniegts dokuments, ar kuru celta prasība, lai viņš varētu nodrošināt sev aizstāvību, izņemot gadījumu, ja atbildētājs nav sācis sprieduma pārsūdzēšanas procedūru, kad viņam bija iespējams to darīt;
- (c) ja spriedums ir nesavienojams ar spriedumu, kas uzrunātajā dalībvalstī pieņemts starp tām pašām pusēm;
- (d) ja spriedums ir nesavienojams ar agrāku spriedumu, kas pieņemts citā dalībvalstī vai kādā trešā valstī un par vienu un to pašu pamatu un priekšmetu starp tām pašām pusēm, ar noteikumu, ka agrākais spriedums atbilst nosacījumiem tā atzīšanai uzrunātajā dalībvalstī; vai
- (e) ja spriedums ir pretrunā:
 - (i) II nodaļas 3., 4. vai 5. iedaļai, ja atbildētājs ir apdrošinājuma ņēmējs, apdrošinātais, aprošināšanas atlīdzības saņēmējs, cietusī puse, patērētājs vai darbinieks; vai
 - (ii) II nodaļas 6. iedaļai.

Tāpēc neatzīšanas pamatus var iedalīt trīs galvenajās kategorijās:

- Sabiedriskā kārtība (a un b)
- Spriedumu nesavienojamība (c un d)
- Izcelsmes tiesas jurisdikcijas kontrole (e).

Sabiedriskā kārtība tradicionāli bijusi starptautisko privāto tiesību izņēmums, saskaņā ar kuru tiesa neizpildīs normas vai aktus, kuru izpilde būtu pretrunā ar morāles pamatprincipiem vai aizskartu kādas sevišķi svarīgas sabiedrības intereses. Spriedumu atzīšanas un izpildes kontekstā tas ļauj uzrunātās valsts tiesai atteikt citas dalībvalsts sprieduma atzīšanu un izpildi. Ir svarīgi saprast, ka sabiedriskās kārtības jēdziens ir ārkārtīgi šaurš. Šis šaurais jēdziens neļauj ietvert visus sabiedriskās kārtības iekšējos noteikumus, bet tikai pamatprincipus un vērtības, no kurām nevar atkāpties. Atzīšanas un izpildes atteikumu var pamatot tikai ar tāda pamatprincipa noskaidrošanu, kurš tiktu pārkāpts izpildes valstī (*effet atténué*).

Spriedumu nesavienojamība attiecas uz situāciju, kad vairākās valstīs ir pasludināts vairāk nekā viens spriedums. Šādā situācijā nav iespējams izpildīt abus spriedumus vienlaicīgi, ir jāizvēlas. Briseles režīms dod priekšroku tiesas spriedumam vai situācijā ar pretrunīgiem spriedumiem, kas pasludināti divās ārvalstīs, pirmajam pasludinātajam spriedumam. Tāpēc otru spriedumu nevar atzīt vai izpildīt.

Visbeidzot, uzrunātās valsts tiesa var kontrolēt izcelsmes tiesas jurisdikciju noteiktās ārkārtējās situācijās (galvenokārt: vajākās puses aizsardzība un ekskluzīva jurisdikcija), lai atteiktu atzīšanu un izpildi, ja nav piemēroti minētie jurisdikcijas noteikumi.

Šajā situācijā nav nesavienojamu spriedumu, un šis strīds nav viens no tiem retajiem gadījumiem, kad uzrunātajam tiesnesim vajadzētu kontrolēt izcelsmes tiesneša jurisdikciju.

Vienīgais pamats iebilst pret izpildi varētu būt sabiedriskās kārtības izņēmums.

Šis jēdziens jādefinē atbilstoši dalībvalsts tiesību aktiem, jo 45.-Ia pants min "uzrunātās dalībvalsts sabiedrisko kārtību (*ordre public*).” Tomēr tiesu prakse parāda, ka šis jēdziens ir saprotams strikti. Saskaņā ar EST, sabiedriskās kārtības izņēmumam "*vajadzētu darboties tikai ārkārtējos gadījumos*" (EST, 1988. gada 4. februārī, lieta *Hoffmann*, 145/86). Tāpēc EST stingri kontrolē sabiedriskās kārtības izņēmuma izmantošanu, un sliekšnis ir ļoti augsts.

Tāpēc ir maz cerību, ka *Info* izvirzītie argumenti varētu būt sekmīgi.

Info izvirzītie argumenti attiecas gan uz materiāltiesiskajiem, gan procesuālajiem sabiedriskās kārtības izņēmuma aspektiem, un tie ir analizējami atsevišķi.

a) Vai izpildi ietekmē tas, ka nav izsniegts dokuments par procesa uzsākšanu?

45. panta 1.b daļa paredz, ka atzīšanu un izpildi var atteikt: "aizmuguriska sprieduma gadījumā – ja atbildētājam netika laikus izsniegts dokuments, ar kuru celta prasība, vai līdzīgs dokuments, lai viņš varētu nodrošināt sev aizstāvību, izņemot gadījumus, ja atbildētājs nav sācis sprieduma pārsūdzēšanas procedūru, kad viņam bija iespējams to darīt."

Tādējādi *Info* varētu apgalvot, ka tā tiesības pārkāptas, jo dokuments par tiesvedības uzsākšanu netika pienācīgi piegādāts, tāpēc *Info* nevarēja sagatavot savu pozīciju. Tomēr 45. panta 1.b daļā ietvertie nosacījumi ir strikti, un, it īpaši, pēdējā teikuma daļa interpretējama tādējādi, ka, ja atbildētājam bija iespēja pārsūdzēt spriedumu izcelsmes valstī un tas to nedarīja, izpilde ir jāļauj (EST, 2015. gada 16. jūlijā, lieta *Diageo Brands*, C-681/13), pat ja spriedums nebija atbilstoši piegādāts (EST, 2006. gada 14. decembrī, lieta C-283/05, ASML).

Atbildētājs, kurš neapstrīdēja lēmumu izcelsmes valstī, zaudē iespēju vēlāk izvirzīt argumentu, lai iebilstu pret atzīšanu. Šajā gadījumā spriedumu piegādāja pienācīgi, bet *Info* to nepārsūdzēja. Tādējādi *Info* nevar apgalvot, ka neko par spriedumu nezināja.

Tāpēc Polijas tiesām jānoraida prasība neatļaut Vācijas sprieduma izpildi.

b) Vai izpildi ietekmē arguments, ka spriedums ir neobjektīvs par labu prasītājam?

Neraugoties uz 45. panta 1.b daļas diezgan šauru formulējumu, EST konstatējusi, ka jebkurš pušu procesuālo pamattiesību pārkāpums varētu būt par pamatu atzīšanas un izpildes atteikumam (EST, 2000. gada 28. marts, lieta *Krombach*, C-7/98).

Tiesa secināja, ka "atsaukšanās uz sabiedriskās kārtības klauzulu, kas ietverta Konvencijas 27. panta 1. punktā [tobrīd], var būt atļauta tikai tad, ja citā Līgumslēdzējā valstī pieņemta sprieduma atzīšana vai izpilde būtu nepieļaujamā pretrunā tās valsts tiesiskajai kārtībai, kurā ir pieprasīts izpildīt spriedumu, jo tādējādi netiktu ievērots kāds no pamatprincipiem" (Nr. 37), un tiesības uz taisnīgu tiesu neapšaubāmi ir vienas no šādām pamattiesībām. Prasītājam ir jāpierāda, ka ir klajš "tāda tiesību akta pārkāpums, kurš valstī, kurā ir pieprasīts izpildīt spriedumu, tiek uzskatīts par būtisku tās valsts tiesiskajā kārtībā, kurā ir pieprasīts

izpildīt spriedumu, vai arī tādu tiesību pārkāpums, kuras šīs tiesiskās kārtības sistēmā ir atzītas par pamattiesībām” (EST, lieta *Krombach*, *ibid*).

Būtībā *Krombach* un turpmākajās lietās EST pārņēma tiesu praksi attiecībā uz ECK 6. pantu un tagadējo Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantu (EST, 2016. gada 25. maijs, lieta C559/14, *Meroni*) un piemēroja to sabiedriskās kārtības izņēmumam. Tādējādi saskaņā ar sabiedriskās kārtības izņēmumu *Info* ir jāpierāda, ka tā tiesības uz taisnīgu tiesu ECK 6. panta izpratnē tikušas pārkāptas.

Konkrētajā gadījumā šim argumentam ir ļoti maz cerību būt sekmīgam, jo arguments, ka tiesnesis bijis neobjektīvs, ir nepietiekams, ja nav konkrētāku pierādījumu par tiesību uz taisnīgu tiesu pārkāpumu.

Tāpēc, pamatojoties uz minēto, Polijas tiesām vajadzētu noraidīt prasību atteikt Vācijas sprieduma izpildi.

c) Vai izpildi ietekmē iespējamais ES tiesību pārkāpums? Iespējamais (pat rupjš) dalībvalsts vai ES tiesību pārkāpums pats par sevi nav pietiekams pārkāpums saskaņā ar sabiedriskās kārtības izņēmumu. EST šo risinājumu skaidri noteikusi *Renault* lietā (EST, 2000. gada 11. maijs, lieta *Renault*, C-38/98), kurā tā nosprieda, ka:

“Sabiedriskās kārtības klauzulas izmantošana (...) var tikt paredzēta tikai tad, ja citā dalībvalstī pasludināta sprieduma atzīšana vai izpilde nepieņemamā pakāpē atšķirtos no tiesiskās kārtības tajā valstī, kurā tiek pieprasīta sprieduma izpilde, ciktāl tas pārkāpj pamatprincipu. Lai ievērotu aizliegumu pārskatīt jebkuru ārvalsts spriedumu pēc tā būtības, šādam pārkāpumam būtu jāietver klajš tiesiskuma pārkāpums, kas valstī, kurā tiek pieprasīta sprieduma izpilde, tiek uzskatīts par būtisku tās tiesiskajā kārtībā” (Nr. 30), un tāpēc “Valsts, kurā tiek pieprasīta sprieduma izpilde, tiesa nevar, nekaitējot Konvencijas mērķim, atteikt atzīt no citas dalībvalsts nākošu lēmumu tikai tāpēc, ka tā uzskata, ka dalībvalsts vai Kopienas tiesības šajā lēmumā piemērotas nepareizi” (Nr. 33).

Tāpēc šajā situācijā fakts, ka ES tiesības varētu būt pārkāptas, ir nebūtisks attiecībā uz sabiedriskās kārtības izņēmumu. Nesen EST šo risinājumu vēlreiz apstiprinājusi (EST, 2015. gada 16. jūlijs, lieta *Diageo Brands*, C-681/13).

Ir maz ticami, ka *Info* varētu piesaukt sabiedriskās kārtības izņēmuma materiāltiesisko aspektu, un tāpēc Polijas tiesām ir jānoraida prasījums atteikt izpildīt Vācijas spriedumu. Kopumā šķiet, ka *Info* nevar sniegt pārliecinošus argumentus, lai iebilstu pret izpildi. Tā prasība ir jānoraida, un Vācijas spriedums jāizpilda.

4. Pieņemiet, ka laikā, kad Vācijā noritēja process, *Auditur* cēla prasību Varšavā, lai panāktu *Info* aktīvu pagaidu apķīlāšanu Polijā.

a) Vai Polijas tiesām ir jurisdikcija lemt par aktīvu apķīlāšanu?

Papildus noteikumiem par jurisdikciju, Briseles I bis regulas 4.-26. panti nosaka papildu jurisdikcijas pamatus pagaidu pasākumiem, tostarp aizsardzības pasākumiem. Tas ļauj prasītājam pieprasīt tiesai šādus pasākumus, pat ja citai tiesai ir jurisdikcija lietā pēc būtības.

Pagaidu un aizsardzības pasākumus parasti pieprasa, lai aizsargātu noteiktas tiesības un saglabātu pašreizējo stāvokli (*status quo*), lai pusēm būtu iespēja pamatot savus prasījumus

pēc būtības. Savā būtībā tie ir domāti tikai kā pagaidu pasākumi. Tie ir ārkārtīgi svarīgi starptautisko tiesvedību jomā, tiem pievēršas regulas 35. pants, un no tiem izrietējušas vairākas svarīgas EST lietas.

Kā noteikts 35. pantā:

“Dalībvalsts tiesās var iesniegt pieteikumu attiecībā uz tādiem pagaidu pasākumiem, tostarp aizsardzības pasākumiem, ko var piemērot saskaņā ar minētās dalībvalsts tiesību aktiem, pat ja lieta pēc būtības ir citas dalībvalsts tiesu jurisdikcijā.”

Citiem vārdiem, 35. pants nosaka īpašus jurisdikcijas pamatus, kas izriet no nepieciešamības iegūt pagaidu un aizsardzības pasākumus, un šie pasākumi paredzēti dalībvalsts tiesībās. Attiecīgi, pierādīšanas standartu un procesuālās prasības noteiks dalībvalsts tiesību akti. Tomēr pieprasītajiem pasākumiem ir jāatbilst Eiropas definīcijai, ko EST devusi *Reichert* lietā, proti, “pasākumi, kuri lietās, kas ietilpst Konvencijas tvērumā, paredzēti, lai saglabātu faktisko vai tiesisko situāciju, lai aizsargātu tiesības, kuru atzīšana pieprasīta citur tiesā, kurai ir jurisdikcija attiecīgajā lietā pēc būtības” (EST, 1992. gada 26. marts, lieta C-261/90, *Reichert*, Nr. 34).

Vēl jo vairāk, ir jābūt saitei starp pieprasīto pasākumu un tiesu, kurā process uzsākts. Kā Eiropas Savienības tiesa formulējusi slavenajā *Van Uden* lietā:

“pagaidu vai aizsardzības pasākumu noteikšana (...) ir atkarīga, *inter alia*, no tā, vai pastāv reāla saite starp pieprasīto pasākumu priekšmetu un dalībvalsts, kuras tiesā šie pasākumi pieprasīti, teritoriālo jurisdikciju” (EST, 1988. gada 17. novembris, lieta C-391/95, *Van Uden*, Nr. 48).

Šajā situācijā *Info* vēlas panākt *Auditur* aktīvu apķīlāšanu Polijā. Tāpēc šķiet, ka ir atbilstība diviem EST izvirzītajiem nosacījumiem. Aktīvu apķīlāšana atbilst *Reichert* definīcijas prasībām un, ja iesaldētie aktīvi ir Polijā, tiek ievērota arī *Van Uden* lietā noteiktā reālā saite. Tāpēc, ja *Info* ievēro Polijas tiesību aktu prasības, tas varētu iegūt arī pagaidu un aizsardzības pasākumus no Polijas tiesas.

Piezīme: Ir vispārpieņemts, ka pagaidu un aizsardzības pasākumu iedarbība aprobežojas ar valsti, kurā tie piešķirti. Kā EST teikusi *Denilauler* lietā:

“nosacījumi, kurus nosaka Konvencijas III sadaļa par tiesu lēmumu atzīšanu un izpildi, netiek ievēroti, ja tiesa nosaka vai apstiprina pagaidu vai aizsardzības pasākumus, nepieaicinot to personu, pret kuru tie vērsti, nākt tiesas priekšā, vai arī, ja paredzēts tos izpildīt, iepriekš tos neizsniedzot šai personai. No tā izriet, ka uz šāda veida tiesu lēmumiem neattiecas Konvencijas III sadaļā paredzētā vienkāršotā izpildes procedūra” (EST, 1980. gada 21. maijs, lieta 1980, 125/79, No. 17, *Denilauler*).

Vēl jo vairāk, pastāv vispārēja izpratne par to, ka no *Van Uden* lietā minētās “reālās saites” izriet tas, ka tiesai ir jurisdikcija tikai tad, ja izpilde ir iespējama tajā pašā dalībvalstī. Tāpēc lēmumi par pagaidu vai aizsardzības pasākumiem neietilpst lēmumu brīvas aprites režīmā; tie necirkulē. Tādējādi tiesa nevar izsniegt izpildāmības apliecinājumu, ja tās jurisdikcijā ir tikai pagaidu un aizsardzības pasākumu noteikšana.

b) Vai Polijas tiesām ir jurisdikcija lietā pēc būtības? 35. pantā minētie konkrētie jurisdikcijas pamati *neļauj* tiesai, kurā prasība iesniegta, izskatīt to pēc būtības. Lai to

izskatītu pēc būtības, Polijas tiesām regulā jāatrod jurisdikcijas pamati. Šajā situācijā Polijas tiesām nav jurisdikcijas lietā pēc būtības. Ne tikai Polijas tiesa ir otrā, kurā tiek celta prasība (un tāpēc tai jāaptur tiesvedība, pamatojoties uz *lis pendens*), bet pastāv arī vienošanās par Hamburgas tiesu izvēli, kas liedz jebkuras citas dalībvalsts tiesai jebkādu iespējamo jurisdikciju.

Tāpēc tādā situācijā Polijas tiesa var noteikt pagaidu pasākumu, taču nevar izskatīt lietu pēc būtības.

Piezīme: Kā noteikts *Van Uden* lietā, tas, vai tiesa, kurai ir jurisdikcija lietā pēc būtības, ir vai nav uzsākusi tiesvedību, nav būtiski.

Kā lēma EST (Briseles konvencijas 24. pants, kas tagad ir Briseles I bis 35. pants):

“Tādēļ ir jāsecina, ka gadījumā, kā tas ir galvenajā tiesvedībā, kad pagaidu pasākumu pieprasījuma priekšmets ir jautājums, kas ietilpst Konvencijas *ratione materiae* tvērumā, Konvencija ir piemērojama un tās 24. pants var piešķirt jurisdikciju tiesai, kas izskata pieteikumu, kaut gan tiesvedība jau ir *vai varētu būt* sākusies par lietas būtību, un pat, ja šo lietu izskatīs šķīrējtiesneši” (izcēlums pievienots).

5. Pieņemot, ka pēc garas tiesvedības *Info* un *Auditur* nolēmj slēgt izlīgumu. Tie noslēdz izlīgumu, kas sastādīts izpildāma publiska akta veidā pie notāra Vācijā. Izlīgumā *Info* piekrīt maksāt 10 000 EUR *Auditur*. Tomēr vēlāk *Info* atsakās maksāt.

Gan Briseles I bis regula, gan Eiropas izpildes rīkojuma regula paredz publisku aktu izpildi. Šīs procedūras nav identiskas, taču ir ļoti tuvas. Šajā situācijā abi ceļi šķiet iespējami, lai iegūtu identisku rezultātu: publiskā akta izpildi.

a) Vai šo izlīgumu var izpildīt Polijā Briseles I bis regulas ietvaros? Aprakstiet procedūru, kas jāievēro *Auditur*.

Regulas 58. pants pieļauj izpildīt gan publiskus aktus, gan spriedumus, tajā noteikts: “Publisks akts, kas ir izpildāms izcelsmes dalībvalstī, ir izpildāms pārējās dalībvalstīs, neprasot izpildāmības deklarāciju. Publiskā akta izpildi var atteikt vienīgi tad, ja šāda izpilde ir acīmredzami pretrunā uzrunātās dalībvalsts sabiedriskajai kārtībai (*ordre public*).”

Nosacījumi un procesuālās prasības ir tādas pašas, un 58. pants nosaka to, ka jāpiemēro noteikumi attiecībā uz spriedumu izpildi. Tāpēc pusei, kura pieprasa izpildi, ir jāaizpilda īpaša veidlapa, kas ietverta regulas III pielikumā, lai noteiktu akta autentiskumu un izpildāmību.

Šī veidlapa jāaizpilda izcelsmes valstī. Tad tā kļūs pieejama izpildei uzrunātajā valstī, atbilstoši vietējam procesam un piemērojot vietējos tiesību aktus.

Tāpēc publisko aktu viegli var izpildīt Polijā.

b) Vai šo izlīgumu var izpildīt Eiropas izpildes rīkojuma regulas ietvaros? Aprakstiet procedūru, kas jāievēro *Auditur*.

Kā redzams, šo rīkojumu izveidoja 2004. gada 21. aprīļa Regula (EK) Nr. 805/2004, kas nosaka īpašu procedūru izcelsmes valstī, saskaņā ar kuru kreditors ar neapstrīdētu prasījumu

pret parādnieku var pieprasīt konkrētu lēmumu (proti, Eiropas izpildes rīkojumu), kas atļauj tūlītēju izpildi valstī, kur to atzīst. Šis rīkojums ir efektīvs Eiropas izpildes ceļš, jo īpaši tāpēc, ka Eiropas izpildes rīkojumu ir grūti apstrīdēt (skat., piem., regulas 10. pantu).

Rīkojums savā būtībā aprobežojas ar *neapstrīdētiem* prasījumiem. Šajā situācijā prasība ietilpst šajā kategorijā, jo tā ir situācija, kurā, kā noteikts 3. panta 1.d daļā, “parādnieks ir to konkrēti atzinis publiskā aktā”.

Tāpēc šajā situācijā Vācijas uzņēmums varētu dot priekšroku Eiropas izpildes rīkojuma izmantošanai.

Kreditoram ir jāpieprasa Eiropas izpildes rīkojuma apliecība tādā formā, kā noteikts regulas III pielikumā, pierādot akta autentiskumu un izpildāmību.

Šī veidlapa jāaizpilda izcelsmes valstī. Tad tā būs pieejama izpildei uzrunātajā valstī atbilstoši vietējam procesam un piemērojot vietējos tiesību aktus. Tādējādi izlīgumu var viegli izpildīt Polijā, izmantojot Eiropas izpildes rīkojuma procedūru.

***Uzdevums:** Atrodiet e-justīcijas portālā atbilstošās veidlapas publiska akta, izlīguma tiesā vai sprieduma izpildei Briseles I bis regulas vai Eiropas izpildes rīkojuma procedūras ietvaros.*

Lai arī nosacījumi Eiropas izpildei ir ļoti līdzīgi, pastāv atšķirība atkarībā no izpildāmā pasākuma. Tāpēc pusēm ir pieejamas dažādas veidlapas.

Eiropas izpildes rīkojuma regula paredz trīs dažādas veidlapas (sprieduma, tiesas izlīguma, publiska akta), kuras atrodamas šeit:

https://e-justice.europa.eu/content_european_enforcement_order_forms-270-en.do?clang=en.

Briseles I bis regula paredz tikai divas dažādas veidlapas (spriedums, publisks akts un tiesas izlīgums), kuras atrodamas šeit:

https://e-justice.europa.eu/content_judgments_in_civil_and_commercial_matters_forms-273-en.do?clang=en